

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija

iš dalies pakeista
protokolais Nr. 11 ir 14

su Pirmuoju Protokolu ir papildomais protokolais
Nr. 4, 6, 7, 12 ir 13

Version lituanienne/Lithuanian version
lietuviškas variantas

Konvencijos tekstas pakeistas Protokolu Nr. 14 (ETS Nr. 194), įsigaliojusiu 2010 m. birželio 1 d.

Konvencijos tekstas pakeistas pagal Protokolo Nr. 3 (ETS Nr. 45), įsigaliojusio 1970 m. rugsėjo 21 d., Protokolo Nr. 5 (ETS Nr. 55), įsigaliojusio 1971 m. gruodžio 20 d., Protokolo Nr. 8 (ETS Nr. 18), įsigaliojusio 1990 m. sausio 1 d. nuostatas, įskaitant Protokolo Nr. 2 (ETS Nr. 44), pagal jo 5 straipsnio 3 punktą, įsigaliojusio 1970 m. rugsėjo 21 d., tekstą. Visos minėtų protokolų pakeistos ar papildytos nuostatos yra pakeistos Protokolu Nr. 11 (ETS Nr. 155), nuo jo įsigaliojimo dienos - 1998 m. lapkričio 1 d. Nuo šios datos Protokolas Nr. 9 (ETS Nr. 140), įsigaliojęs 1994 m. spalio 1 d., pripažįstamas netekusiu galios, o Protokolas Nr. 10 (ETS, Nr. 146) netenka paskirties.

Naujausia Konvencijos pasirašymo ir ratifikavimo situacija ir visos deklaracijų ir išlygų sąrašas yra paskelbti <http://conventions.coe.int>.

Europos Žmogaus Teisių Teismo kanceliarija
2010 m. birželis

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija

Roma, 04.11.1950

Šios Konvencijos signatarių, Europos Tarybos narių, vyriausybės,

atsižvelgdamos į Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 1948 metų gruodžio 10 dieną paskelbtą Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją;

atsižvelgdamos į tai, jog šia Deklaracija siekiama, kad joje skelbiamos teisės būtų visuotinai ir veiksmingai pripažįstamos ir kad jų būtų laikomasi;

atsižvelgdamos į tai, kad Europos Tarybos tikslas yra siekti didesnės savo narių vienybės, ir į tai, kad vienas iš būdų siekti šio tikslo yra žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsauga bei plėtojimas;

dar kartą patvirtindamos savo tvirtą tikėjimą šiomis pagrindinėmis laisvėmis, kurios yra teisingumo bei taikos pasaulyje pagrindas ir kurias geriausiai apsaugo, viena vertus, veiksminga politinė demokratija, o kita vertus, jas

nulemiantis žmogaus teisių supratimas ir jų laikymasis;

kaip Europos valstybių, turinčių bendras pažiūras ir bendrų politinių tradicijų, idealų, laisvių bei teisės viršenybės paveldą, vyriausybės, pasiryžusios žengti pirmą žingsnį, kad bendromis pastangomis užtikrintų tam tikras Visuotinėje deklaracijoje paskelbtas teises,

susitarė:

1 straipsnis

Pareiga gerbti žmogaus teises

Aukštosios Susitariančios Šalys kiekvienam jų jurisdikcijai priklausančiam asmeniui garantuoja šios Konvencijos I skyriuje apibrėžtas teises bei laisves.

I SKYRIUS

Teisės ir laisvės

2 straipsnis

Teisė į gyvybę

1. Kiekvieno asmens teisė į gyvybę saugo įstatymas. Negalima tyčia atimti niekieno gyvybės, išskyrus vykdant teismo nuosprendį dėl nusikaltimo, už kurį tokią bausmę nustato įstatymas.

2. Gyvybės atėmimas nėra laikomas šio straipsnio pažeidimu, jeigu tai padaroma nepanaudojant daugiau jėgos, negu neišvengiamai būtina:

- ginant kiekvieną asmenį nuo neteisėto smurto;
- teisėtai suimant arba sutrukdant teisėtai sulaikytam asmeniui pabėgti;
- pagal įstatymą malšinant riaušes ar sukilimą.

3 straipsnis

Kankinimo uždraudimas

Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį jo orumą elgesį, arba tokiu būdu būti baudžiamas.

4 straipsnis

Vergijos ir priverčiamojo darbo uždraudimas

- Niekas negali būti laikomas vergijoje ar nelaisvėje.
- Niekas negali būti verčiamas dirbti priverčiamąjį ar privalomąjį darbą.
- Šiame straipsnyje "priverčiamasis ar privalomasis darbas" nereiškia:
 - bet kokio darbo, kurį paprastai

reikalaujama atlikti kalinimo metu sutinkamai su šios Konvencijos 5 straipsnio nuostatomis, arba lygtinio atleidimo nuo kalinimo laikotarpiu;

b) bet kokios karinės tarnybos ar tarnybos, kurios reikalaujama iš asmenų, atsisakančių nuo privalomosios karinės tarnybos dėl įsitikinimų, vietoj karinės tarnybos tose šalyse, kur toks atsisakymas yra pripažįstamas;

c) bet kokios tarnybos, būtinios nepaprastosios padėties ar nelaimių, keliančių pavojų visuomenės egzistavimui ir gerovei, atvejais;

d) bet kokio darbo ar tarnybos, kurie yra įprastinių pilietinių pareigų dalis.

5 straipsnis

Teisė į laisvę ir saugumą

1. Kiekvienas asmuo turi teisę į laisvę ir saugumą. Laisvė negali būti niekam atimta kitaip, kaip šiais atvejais ir įstatymo nustatyta tvarka:

a) kai asmuo teisėtai kalinamas pagal kompetentingo teismo nuosprendį;

b) kai asmuo teisėtai sulaikomas ar suimamas dėl to, kad neįvykdė teismo teisėto sprendimo, arba, kai norima garantuoti kokios nors įstatymo numatytos prievolės vykdymą;

c) kai asmuo teisėtai sulaikomas ar suimamas, kad būtų pristatytas kompetentingai teismo institucijai, pagrįstai įtariant jį padarius nusikaltimą ar, kai pagrįstai manoma, jog būtina užkirsti kelią padaryti nusikaltimą, arba manoma, jog asmuo, padaręs tokį nusikaltimą, gali pabėgti;

d) kai nepilnamečiui laisvė atimama pagal teisėtą sprendimą atiduoti jį auklėjimo priežiūrai, arba, kai jis teisėtai suimamas, kad būtų pristatytas kompetentingai institucijai;

e) kai teisėtai sulaikomi asmenys, galintys platinti užkrečiamąsias ligas, psichiškai nesveiki asmenys, alkoholikai, narkomanai ar valkatos;

f) kai asmuo teisėtai sulaikomas ar suimamas dėl to, kad negalėtų be leidimo įvažiuoti į šalį, arba, kai pradėtas jo deportavimo ar išdavimo kitai valstybei procesas.

2. Kiekvienam suimtajam turi būti nedelsiant jam suprantama kalba pranešta, dėl ko jis suimtas ir kuo kaltinamas.

3. Kiekvienas sulaikytasis ar suimtas asmuo pagal šio straipsnio 1 dalies c punkto nuostatas turi būti skubiai pristatytas teisėjui ar kitam pareigūnui, kuriam įstatymas yra suteikęs teisę vykdyti teismines funkcijas, ir turi teisę į bylos nagrinėjimą per įmanomai trumpiausią laiką arba teisę būti paleistam proceso metu. Paleidimas gali būti sąlygojamas garantijų, kad jis atvyks į teismą.

4. Kiekvienas asmuo, kuriam atimta laisvė jį sulaikius ar suėmus, turi teisę kreiptis į teismą, kad šis greitai priimtų sprendimą dėl sulaikymo ar suėmimo teisėtumo ir, jeigu asmuo kalinamas neteisėtai, nuspręstų jį paleisti.

5. Kiekvienas asmuo, kuris yra sulaikymo, suėmimo ar kalinimo auka, pažeidžiant šio straipsnio nuostatas, turi teisę į nuostolių atlyginimą.

6 straipsnis

Teisė į teisingą bylos nagrinėjimą

1. Kai yra sprendžiamas tam tikro asmens civilinio pobūdžio teisių ir pareigų ar jam pareikšto kokio nors baudžiamojo kaltinimo klausimas, toks asmuo turi teisę, kad bylą per įmanomai trumpiausią laiką viešumo sąlygomis teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir bešališkas teismas. Teismo sprendimas paskelbiamas viešai, tačiau demokratinėje visuomenėje moralės, viešos tvarkos ar valstybės saugumo interesais spaudos atstovams ar visuomenei gali būti neleidžiama dalyvauti per visą procesą ar jo dalį, kai tai reikalinga dėl nepilnamečių ar bylos šalių privataus gyvenimo apsaugos, arba tiek, kiek, teismo nuomone, yra būtina dėl ypatingų aplinkybių, dėl kurių viešumas pakenktų teisingumo interesams.

2. Kiekvienas kaltinamas nusikaltimo padarymu asmuo laikomas nekaltu tol, kol jo kaltė neįrodyta pagal įstatymą.

3. Kiekvienas kaltinamas nusikaltimo padarymu asmuo turi mažiausiai šias teises:

a) būti skubiai ir išsamiai jam suprantama kalba informuotas apie pateikiamo jam kaltinimo pobūdį ir pagrindą;

- b) turėti pakankamai laiko ir galimybių pasirengti savo gynybai;
- c) gintis pats arba padedamas savo paties pasirinkto gynėjo arba, jei neturi pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti ir, kai tai reikalinga teisingumo interesams, nemokamai gauti advokato pagalbą;
- d) pats apklausti kaltinimo liudytojus arba turėti galimybę, kad tie liudytojai būtų apklausti, ir, kad gynybos liudytojai būtų iškviesti ir apklausti tomis pat sąlygomis, kokios taikomos kaltinimo liudytojams;
- e) nemokamai naudotis vertėjo pagalba, jeigu nesupranta ar nekalba teismo procese vartojama kalba.

7 straipsnis

Nėra bausmės be įstatymo

1. Niekas negali būti nuteistas už veiksmus ar neveikimą, kurie pagal jų padarymo metu galiojusius valstybės įstatymus arba tarptautinę teisę nebuvo laikomi nusikaltimais. Taip pat negali būti skiriama sunkesnė bausmė negu ta, kuri galėjo būti taikyta nusikaltimo padarymo metu.
2. Šis straipsnis nekliudo teisti ir nubausti kiekvieną asmenį už kokius nors veiksmus ar neveikimą, kurie jų padarymo metu pagal civilizuotų tautų visuotinai pripažintus bendrus teisės principus buvo laikomi nusikaltimais.

8 straipsnis

Teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą

1. Kiekvienas turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo privatus ir šeimos gyvenimas, būsto neliečiamybė ir susirašinėjimo slaptumas.
2. Valstybės institucijos neturi teisės apriboti naudojimosi šiomis teisėmis, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus ir, kai tai būtina demokratinėje visuomenėje valstybės saugumo, visuomenės saugos ar šalies ekonominės gerovės interesams, siekiant užkirsti kelią viešos tvarkos pažeidimams ar nusikaltimams, taip pat žmonių sveikatai ar moralei arba kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

9 straipsnis

Minties, sąžinės ir religijos laisvė

1. Kiekvienas turi teisę į minties, sąžinės ir religijos laisvę; ši teisė apima laisvę keisti savo religiją ar tikėjimą, taip pat laisvę išpažinti ir skelbti savo religiją ar tikėjimą tiek vienam, tiek kartu su kitais, viešai ar privačiai, laikant pamaldas, atliekant apeigas, praktikuojant tikėjimą ar mokant jo.
2. Laisvė skelbti savo religiją ar tikėjimą gali būti apribojama tik tiek, kiek yra nustatęs įstatymas ir tik tada, kai tai būtina demokratinėje visuomenėje jos saugumo interesams, viešai tvarkai, žmonių sveikatai ar moralei arba kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti.

10 straipsnis

Saviraiškos laisvė

1. Kiekvienas turi teisę į saviraiškos laisvę. Ši teisė apima laisvę turėti savo nuomonę, gauti bei skleisti informaciją ir idėjas valdžios institucijų netrukdomam ir nepaisant valstybės sienų. Šis straipsnis netrukdo valstybėms licencijuoti radijo, televizijos ar kino įstaigų.
2. Naudojimasis šiomis laisvėmis, kadangi tai yra susiję ir su pareigomis bei atsakomybe, gali būti priklausomas nuo tam tikrų formalumų, sąlygų, apribojimų ar sankcijų, kurias nustato įstatymas ir kurios demokratinėje visuomenėje yra būtinos valstybės saugumo, teritorinio vientisumo ar visuomenės apsaugos, siekiant užkirsti kelią viešos tvarkos pažeidimams ar nusikaltimams, apsaugoti žmonių sveikatą ar moralę, taip pat kitų asmenų garbę ar teises, užkirsti kelią įslaptintos informacijos atskleidimui arba užtikrinti teisminės valdžios autoritetą ir bešališkumą.

11 straipsnis

Susirinkimų ir asociacijos laisvė

1. Kiekvienas turi teisę į taikių susirinkimų laisvę, taip pat laisvę jungtis į asociacijas kartu su kitais, įskaitant teisę steigti ir stoti į profesines sąjungas savo interesams ginti.
2. Naudojimuisi šiomis teisėmis

netaikomi jokie apribojimai, išskyrus tuos, kuriuos numato įstatymas ir kurie yra būtini demokratinėje visuomenėje dėl valstybės saugumo ar visuomenės apsaugos, siekiant užkirsti kelią viešos tvarkos pažeidimams ar nusikaltimams, apsaugoti žmonių sveikatą ar moralę arba kitų asmenų teises ir laisves. Šis straipsnis neklaido įvesti teisėtus apribojimus naudojimuisi šiomis teisėmis asmenims, tarnaujantiems ginkluotose pajėgose, policijoje ar valstybės tarnyboje.

12 straipsnis

Teisė į santuoką

Vyras ir moteris, sulaukę santuokinio amžiaus, turi teisę tuoktis ir sukurti šeimą pagal naudojamą šia teise reguliuojančius valstybės įstatymus.

13 straipsnis

Teisė į veiksmingą teisinės gynybos priemonę

Kiekvienas, kurio teisės ir laisvės, pripažintos šioje Konvencijoje, yra pažeistos, turi teisę pasinaudoti veiksminga teisinės gynybos priemone kreipdamasis į valstybės instituciją, nepriklausomai nuo to, ar tą pažeidimą padarė asmenys, eidami savo oficialias pareigas.

14 straipsnis

Diskriminacijos uždraudimas

Naudojimas šioje Konvencijoje pripažintomis teisėmis ir laisvėmis yra užtikrinamas nepriklausomai nuo asmens lyties, rasės, odos spalvos, kalbos, religijos, politinių ar kitokių pažiūrų, tautinės ar socialinės kilmės, priklausymo tautinei mažumai, nuosavybės, gimimo ar kitais pagrindais.

15 straipsnis

Nukrypimas nuo įsipareigojimų nepaprastosios padėties atveju

1. Kilus karui ar esant kitokiai nepaprastai padėčiai, dėl kurių atsiranda grėsmė tautos gyvavimui, kiekviena Aukštoji Susitarančioji Šalis gali nukrypti

nuo įsipareigojimų pagal šią Konvenciją, tačiau tik tiek, kiek tai reikalinga dėl susidariusios padėties, ir jei tokios priemonės neprieštarauja kitiems įsipareigojimams pagal tarptautinę teisę.

2. Ankstesnė nuostata neleidžia nukrypti nuo įsipareigojimų pagal 2 straipsnį, išskyrus mirties atvejus dėl teisėtų karo veiksmų, taip pat pagal 3 straipsnį, 4 straipsnio 1 dalį ir 7 straipsnį.

3. Kiekviena Aukštoji Susitarančioji Šalis, besinaudojanti šia teise nukrypti nuo įsipareigojimų, privalo išsamiai informuoti Europos Tarybos Generalinį Sekretorių apie priemones, kurių ji ėmėsi, ir apie tokių priemonių ištakas ir motyvus. Ji taip pat turi informuoti Europos Tarybos Generalinį Sekretorių, nuo kokios datos šios priemonės neteko galios ir Konvencijos nuostatos vėl buvo imtos visapusiškai įgyvendinti.

16 straipsnis

Užsieniečių politinės veiklos suvaržymai

Jokia 10, 11 ir 14 straipsnių nuostata negali būti laikoma kliūtimi Aukštosioms Susitariančioms Šalims taikyti užsieniečių politinės veiklos suvaržymus.

17 straipsnis

Piktnaudžiavimo teisėmis uždraudimas

Jokia šios Konvencijos nuostata negali būti aiškinama kaip suteikianti kuriai nors valstybei, grupei ar asmeniui teisę vykdyti kokią nors veiklą ar atlikti kokį nors veiksma, kuriais siekiama panaikinti kokias nors šioje Konvencijoje numatytas teises ir laisves ar jas apriboti daugiau nei numatyta šioje Konvencijoje.

18 straipsnis

Teisių apribojimų ribos

Pagal šią Konvenciją joje skelbiamų teisių ir laisvių apribojimai netaikomi jokiais kitais tikslais, išskyrus tuos, kurių siekiant šie apribojimai buvo nustatyti.

Europos Žmogaus Teisių Teismas

19 straipsnis

Teismo įsteigimas

Siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi įsipareigojimų, kuriuos Aukštosios Susitariančios Šalys prisiėmė pagal šią Konvenciją ir jos protokolus, įsteigiamas Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau vadinamas Teismu). Jis veikia nuolatos.

20 straipsnis

Teisėjų skaičius

Teismo teisėjų yra tiek, kiek yra Aukštųjų Susitariančių Šalių.

21 straipsnis

Reikalavimai teisėjams

1. Teisėjai yra aukštos moralės ir privalo turėti kvalifikaciją, kurios reikia aukštomis teisminėms pareigoms užimti, arba būti pripažintos kompetencijos teisininkai.
2. Teisėjai Teisme dirba savo vardu.
3. Savo kadencijos metu teisėjai neužsiima jokia veikla, nesuderinama su jų nepriklausomumu, bešališkumu ar pilnalaikių pagrindinių pareigų atlikimo reikalavimais. Visus klausimus dėl šios nuostatos taikymo sprendžia Teismas.

22 straipsnis

Teisėjų rinkimai

1. Teisėjus nuo kiekvienos Aukštosios Susitariančios Šalies renka Parlamentinė Asamblėja dalyvaujančių deputatų balsų dauguma iš trijų kandidatų sąrašo, kurį pateikia Aukštoji Susitarianči Šalis.

23 straipsnis

Kadencijos laikas

1. Teisėjai renkami devyneriems metams. Jie negali būti pakartotinai išrinkti.
2. Teisėjų kadencija baigiasi jiems sukakus 70 metų.
3. Teisėjai eina pareigas tol, kol nėra pakeisti. Tačiau ir tokiu atveju jie toliau

nagrinėja jau pradėtas nagrinėti bylas.

4. Nė vienas teisėjas negali būti atleistas iš pareigų, nebent kiti teisėjai dviejų trečdalių balsų dauguma nuspręstų, kad jis nebeatitinka keliamų reikalavimų.

24 straipsnis

Kanceliarija ir pranešėjai

1. Teismas turi savo kanceliariją, kurios funkcijas ir struktūrą nustato Teismo reglamentas.
2. Kai bylą nagrinėja vieno teisėjo sudėties Teismas, Teismui padeda pranešėjai, kurie, vykdydami savo funkcijas, yra pavaldūs Teismo Pirmininkui. Jie priklauso Teismo Kanceliarijai.

25 straipsnis

Plenariniai Teismo posėdžiai

Plenariniuose posėdžiuose Teismas:

- a) trejų metų kadencijai renka savo pirmininką ir vieną ar du jo pavaduotojus, kurie gali būti perrenkami;
- b) tam tikram laikui steigia kolegijas;
- c) renka kolegijų pirmininkus, kurie gali būti perrenkami;
- d) priima Teismo reglamentą;
- e) renka Teismo sekretorių ir vieną ar daugiau jo pavaduotojų;
- f) pateikia prašymą pagal 26 straipsnio 2 dalį.

26 straipsnis

Vieno teisėjo sudėties Teismas, komitetai, kolegijos ir Didžioji Kolegija

1. Teismui pateiktas bylas nagrinėja vieno teisėjo sudėties Teismas, trijų teisėjų komitetai, septynių teisėjų kolegijos ir septyniolikos teisėjų Didžioji Kolegija. Teismo kolegijos tam tikram laikui steigia komitetus.
2. Teismui plenariniame posėdyje paprašius, Ministrų Komitetas, vienbalsiai priėmęs sprendimą, gali

nustatytam laikotarpiui kolegijų teisėjų skaičių sumažinti iki penkių.

3. Kai byla nagrinėja vienas teisėjas, jis nenagrinėja jokios peticijos prieš Aukštąją Susitariančią Šalį, nuo kurios yra išrinktas.

4. Nagrinėjant byla kolegijos ir Didžiosios Kolegijos posėdyje, *ex officio* dalyvauja teisėjas, išrinktas nuo byloje dalyvaujančios Aukštosios Susitariančios Šalies. Jeigu tokio teisėjo nėra arba jis negali dalyvauti posėdyje, teisėjo teisėmis dalyvauja Teismo pirmininko iš anksčiau tos Šalies pateikto sąrašo parinktas asmuo.

5. Į Didžiąją Kolegiją taip pat įeina Teismo pirmininkas, jo pavaduotojai, kolegijų pirmininkai ir kiti teisėjai, parinkti pagal Teismo reglamentą. Kai byla Didžiajai Kolegijai perduodama pagal 43 straipsnį, nė vienas sprendimą priėmusioje kolegijoje buvęs teisėjas nedalyvauja Didžiosios Kolegijos posėdyje, išskyrus tos kolegijos pirmininką bei teisėją, posėdžiavusį nuo byloje dalyvaujančios Aukštosios Susitariančios Šalies.

27 straipsnis

Vieno teisėjo sudėties Teismo kompetencija

1. Vieno teisėjo sudėties Teismas gali paskelbti, kad pagal 34 straipsnį pateikta peticija yra nepriimtina, arba išbraukti ją iš Teismo bylų sąrašo, jei toks nutarimas gali būti priimtas neatliekant tolesnio nagrinėjimo.

2. Šis nutarimas yra galutinis.

3. Jeigu vieno teisėjo sudėties Teismas nepaskelbia, kad peticija yra nepriimtina, arba neišbraukia jos, jis perduoda ją komitetui arba kolegijai toliau nagrinėti.

28 straipsnis

Komitetų kompetencija

1. Pagal 34 straipsnį pateiktą peticiją komitetas gali vienbalsiai:

- pripažinti nepriimtina arba išbraukti iš bylų sąrašo, jeigu toks nutarimas gali būti priimtas neatliekant tolesnio nagrinėjimo; arba
- pripažinti priimtina ir kartu priimti sprendimą dėl esmės, jei bylos klausimo,

susijusio su Konvencijos ir jos protokolų aiškinimu arba taikymu, nagrinėjimo praktika Teisme jau yra nusistovėjusi;

2. 1-oje dalyje minėti nutarimai ir sprendimai yra galutiniai.

3. Jei teisėjas, išrinktas nuo byloje dalyvaujančios Aukštosios Susitariančios Šalies, nėra komiteto narys, komitetas, atsižvelgdamas į visas svarbias aplinkybes, taip pat ir į tai, ar Šalis yra užginčijusi 1 dalies b) punkte numatytos procedūros taikymą, bet kurioje proceso stadijoje gali pakviesti jį užimti vieno iš komiteto narių vietą.

29 straipsnis

Kolegijų nutarimai dėl peticijų priimtumo ir esmės

1. Jei nutarimas pagal 27 ar 28 straipsnį arba sprendimas pagal 28 straipsnį nepriimamas, kolegija nusprendžia dėl individualių peticijų, pateiktų pagal 34 straipsnį, priimtumo ir esmės. Nutarimas dėl priimtumo gali būti priimamas atskirai.

2. Kolegija sprendžia dėl tarpvalstybinių peticijų, pateiktų pagal 33 straipsnį, priimtumo ir esmės. Nutarimas dėl priimtumo priimamas atskirai, jei Teismas išimtiniais atvejais nenusprendžia kitaip.

30 straipsnis

Bylos perleidimas Didžiajai Kolegijai

Kai kolegijos turima byla kelia sudėtingą Konvencijos ar jos protokolų aiškinimo klausimą, arba, kai klausimo svarstymas kolegijoje gali sąlygoti nesuderinamą su ankstesniu Teismo sprendimu rezultata, bet kuriuo metu iki sprendimo priėmimo kolegija gali nutarti perleisti byla Didžiajai Kolegijai, jei bylos šalys tam neprieštaruoja.

31 straipsnis

Didžiosios Kolegijos įgaliojimai

Didžioji Kolegija savo posėdžiuose:

- priima sprendimus dėl pareiškimų, pateiktų pagal 33 arba 34 straipsnius, kai kolegija perleidžia byla pagal 30 straipsnį, arba, kai byla jai perduodama svarstyti pagal 43 straipsnį;
- sprendžia klausimus, Ministrų Komiteto perduotus Teismui pagal 46

straipsnio 4 dalį; ir
c) svarsto prašymus pateikti konsultacinę išvadą pagal 47 straipsnį.

32 straipsnis

Teismo jurisdikcija

1. Teismo jurisdikcija apima visus šios Konvencijos ir jos protokolų aiškinimo bei taikymo klausimus, kurie jam pateikiami pagal 33, 34, 46 ir 47 straipsnius.

2. Kilus ginčui dėl Teismo jurisdikcijos, Teismas pats jį išsprendžia.

33 straipsnis

Tarpvalstybinės bylos

Kiekviena Aukštoji Susitariančioji Šalis gali kreiptis į Teismą dėl kiekvieno, jos manymu, kitos Aukštosios Susitariančios Šalies padaryto Konvencijos ir jos protokolų nuostatų pažeidimo.

34 straipsnis

Individualios peticijos

Kiekvienas fizinis asmuo, nevyriausybinių organizacijų ar grupės asmenų, teigiantys, kad jie yra vienos iš Aukštųjų Susitariančių Šalių padaryto Konvencijoje ir jos protokoluose įtvirtintų teisių pažeidimo auka, gali pateikti Teismui individualią peticiją. Aukštosios Susitariančios Šalys įsipareigoja niekaip netrukdyti veiksmingai pasinaudoti šia teise.

35 straipsnis

Priimtumo sąlygos

1. Teismas gali priimti bylą nagrinėti tik po to, kai pagal visuotinai pripažintus tarptautinės teisės principus buvo panaudotos visos valstybės vidaus teisinės gynybos priemonės, ir ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo tos dienos, kai buvo priimtas galutinis sprendimas.

2. Teismas nepriims nagrinėti pagal 34 straipsnį pateiktos peticijos, jei ši yra:

- anoniminė; arba
- pagal savo esmę tokia pati, kurią Teismas jau svarstė arba, kuri jau buvo perduota kitai tarptautinei tyrimo ar ginčo sprendimo institucijai ir, jeigu peticijoje nėra jokių bylai reikšmingų naujų duomenų.

3. Teismas paskelbia nepriimtina

kiekvieną pagal 34 straipsnį pateiktą individualią peticiją jeigu mano, kad:

a) peticija nesuderinama su Konvencijos ir jos protokolų nuostatomis, yra aiškiai nepagrįsta arba pateikta piktnaudžiaujant individualios peticijos teise; arba

b) pareiškėjas nepatyrė didelės žalos, išskyrus atvejus, kai iš pagarbos žmogaus teisėms pagal Konvenciją ir jos protokolus peticiją reikia nagrinėti iš esmės, ir su sąlyga, kad byla negali būti atmesta šiuo pagrindu, jei ji nebuvo tinkamai išnagrinėta valstybės teismo.

4. Teismas atmes kiekvieną jam pateiktą peticiją, jeigu manys ją esant nepriimtina pagal šį straipsnį. Toks sprendimas gali būti priimtas bet kurioje proceso stadijoje.

36 straipsnis

Trečiosios šalies dalyvavimas

1. Aukštoji Susitariančioji Šalis, kurios pilietis yra peticijos pateikėjas, kolegijai ar Didžiajai Kolegijai paskirtoje byloje, turi teisę pateikti raštiškas pastabas arba dalyvauti viešame bylos svarstyme.

2. Teismo pirmininkas, siekiant įgyvendinti teisingumą, gali paprašyti bet kurią, su byla nesusijusią, Aukštąją Susitariančią Šalį arba bet kokį kitą suinteresuotą asmenį, kuris nėra pareiškėjas byloje, raštiškai pateikti savo pastabas arba leisti dalyvauti viešame bylos svarstyme.

3. Europos Tarybos Žmogaus Teisių Komisarai visose kolegijai ar Didžiajai Kolegijai paskirtose bylose turi teisę pateikti raštiškas pastabas ir dalyvauti Teismo posėdžiuose.

37 straipsnis

Peticijos išbraukimas iš sąrašo

1. Teismas gali kiekvienoje proceso stadijoje nutarti išbraukti peticiją iš savo bylų sąrašo, kai aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad:

- pareiškėjas nebetina palaikyti savo peticijos; arba
- klausimas yra išspręstas; arba
- dėl kokios nors kitos Teismo nustatytos priežasties nėra pagrindo toliau tirti peticiją.

Tačiau Teismas toliau nagrinės peticiją, jeigu tai reikalinga gerbiant Konvencijoje

ir jos protokoluose įtvirtintas žmogaus teises.

2. Teismas gali nutarti vėl įrašyti peticiją į savo bylų sąrašą, jeigu manys, kad aplinkybės tai pateisina.

38 straipsnis

Bylos nagrinėjimas

Teismas nagrinėja bylą kartu su šalių atstovais, o prireikus imasi tyrimo, kuriam veiksmingai atlikti Aukštosios Susitariančios Šalys privalo sudaryti visas reikiamas sąlygas.

39 straipsnis

Taikūs susitarimai

1. Bet kurioje proceso stadijoje Teismas gali pareikšti esąs pasirengęs suteikti suinteresuotoms šalims paslaugas, kad byloje būtų pasiektas taikus susitarimas laikantis Konvencijoje ir jos protokoluose apibrėžtų žmogaus teisių.

2. 1 dalyje nurodytas procesas yra įslaptintas.

3. Jeigu pavyksta pasiekti taikų susitarimą, Teismas išbraukia peticiją iš bylų sąrašo priėmęs nutarimą, kuriame glaustai išdėstomi faktai ir pasiektas taikus susitarimas.

4. Šis nutarimas perduodamas Ministrų Komitetui, kuris prižiūri nutarime išdėstytų taikaus susitarimo sąlygų vykdymą.

40 straipsnis

Viešas bylos svarstymas ir susipažinimas su dokumentais

1. Viešas bylos svarstymas yra prieinamas plačiai visuomenei, išskyrus išimtines aplinkybes, kuriomis Teismas nuspręstų kitaip.

2. Visuomenė gali susipažinti su Kanceliarijai pateiktais dokumentais, išskyrus tuos atvejus, jeigu Teismo Pirmininkas nuspręš kitaip.

41 straipsnis

Teisingas atlyginimas

Jeigu Teismas nustato Konvencijos ar jos protokolų pažeidimą ir, jeigu Aukščiausios Susitariančios Šalies įstatymai leidžia tik iš dalies atlyginti

pažeidimu padarytą žalą, prireikus, Teismas gali priteisti nukentėjusiajai šaliai teisingą atlyginimą.

42 straipsnis

Kolegijų sprendimai

Kolegijų sprendimai tampa galutiniais pagal 44 straipsnio 2 dalies nuostatas.

43 straipsnis

Bylos perdavimas svarstyti Didžiajai Kolegijai

1. Per tris mėnesius nuo kolegijos sprendimo datos išimtiniais atvejais kiekviena bylos šalis gali prašyti bylą perduoti svarstyti Didžiajai Kolegijai.

2. Penkių Didžiosios Kolegijos teisėjų komisija patenkina tokį prašymą, jeigu byloje keliamas sudėtingas Konvencijos ar jos protokolų aiškinimo ar taikymo klausimas arba rimta visuotinės svarbos problema.

3. Jei Komisija patenkina prašymą, Didžioji Kolegija išsprendžia bylą priimdama joje sprendimą.

44 straipsnis

Galutiniai sprendimai

1. Didžiosios Kolegijos sprendimas yra galutinis.

2. Kolegijos sprendimas tampa galutiniu:

a) šalims paskelbus, kad jos neprašo perduoti bylos svarstyti Didžiajai Kolegijai; ar

b) praėjus trimis mėnesiams nuo sprendimo datos, jei nebuvo prašymo perduoti bylą svarstyti Didžiajai Kolegijai; ar

c) Didžiosios Kolegijos teisėjų komisijai atmetus prašymą pagal 43 straipsnį.

3. Galutinis sprendimas yra paskelbiamas viešai.

45 straipsnis

Sprendimų ir nutarimų motyvavimas

1. Sprendimai ir nutarimai dėl priimtumo ar nepriimtumo yra motyvuojami.

2. Jei sprendimas visiškai ar iš dalies neišreiškia vieningos teisėjų nuomonės, kiekvienas teisėjas turi teisę pateikti savo atskirą nuomonę.

46 straipsnis

Sprendimų privalomumas ir jų vykdymas

1. Aukštosios Susitariančios Šalys įsipareigoja vykdyti galutinį Teismo sprendimą kiekvienoje byloje, kurios šalys jos yra.
2. Galutinis Teismo sprendimas siunčiamas Ministrų Komitetui, kuris prižiūri jo vykdymą.
3. Jei Ministrų Komitetas nutars, kad galutinio sprendimo vykdymo priežiūrai trukdo sprendimo neaiškumas, jis gali kreiptis į Teismą dėl išaiškinimo. Sprendimas dėl perdavimo priimamas dviejų trečdalių atstovų, įgaliotų dalyvauti Komitete, balsų dauguma.
4. Jei Ministrų Komitetas nutars, kad Aukštoji Susitariančioji Šalis atsisako vykdyti sprendimą byloje, kurios šalys ji yra, oficialiai įspėjęs Šalį ir dviejų trečdalių atstovų, įgaliotų dalyvauti Komitete, balsų dauguma priėmęs sprendimą, jis gali kreiptis į Teismą su klausimu dėl Šalies įsipareigojimų pagal 1 dalį nevykdymo.
5. Teismas, nustatęs 1 dalies pažeidimą, perduoda bylą Ministrų Komitetui, kad būtų imtasi atitinkamų priemonių. Jei Teismas nenustato 1 dalies pažeidimo, jis perduoda bylą Ministrų Komitetui, kuris nutraukia bylos nagrinėjimą.

47 straipsnis

Konsultacinė išvada

1. Ministrų Komiteto prašymu Teismas gali pateikti konsultacines išvadas dėl Konvencijos ir jos protokolų nuostatų aiškinimo klausimų.
2. Tokia išvada negali būti pateikta

Konvencijos I skyriuje ir jos protokoluose apibrėžtų teisių ar laisvių turinio arba taikymo srities ar kokiais kitais klausimais, kuriuos Teismas ar Ministrų Komitetas galėtų svarstyti dėl bet kokios pagal Konvenciją pateiktos peticijos.

3. Ministrų Komiteto sprendimai prašyti Teismo konsultacinės išvados priimami įgaliotų dalyvauti Komitete atstovų balsų dauguma.

48 straipsnis

Teismo kompetencija konsultuoti

Teismas sprendžia, ar Ministrų Komiteto prašymas pateikti konsultacinę išvadą pagal 47 straipsnį priklauso jo kompetencijai.

49 straipsnis

Konsultacinių išvadų motyvavimas

1. Teismo konsultacinės išvados motyvuojamos.
2. Jei konsultacinės išvados visiškai ar iš dalies neišreiškia vieningos teisėjų nuomonės, kiekvienas teisėjas turi teisę pateikti atskirą nuomonę.
3. Teismo priimtos konsultacinės išvados pateikiamos Ministrų Komitetui.

50 straipsnis

Teismo išlaidos

Teismo išlaidas atlygina Europos Taryba.

51 straipsnis

Teisėjų privilegijos ir imunitetai

Vykdydami savo funkcijas teisėjai turi teisę naudotis privilegijomis ir imunitetais, numatytais Europos Tarybos statuto 40 straipsnyje ir pagal jo nuostatas sudarytuose susitarimuose.

52 straipsnis

Generalinio Sekretoriaus paklausimai

Europos Tarybos Generalinio Sekretoriaus prašymu kiekviena Aukštoji Susitariančioji Šalis turi pateikti paaiškinimus dėl to, kaip jos įstatymai užtikrina veiksmingą visų šios Konvencijos nuostatų įgyvendinimą.

53 straipsnis

Pripažintų žmogaus teisių apsauga

Jokia šios Konvencijos nuostata negali būti suprantama kaip ribojanti kokias nors žmogaus teises ir pagrindines laisves, įtvirtintas pagal kurios nors Aukštosios Susitariančios Šalies įstatymus ar bet koki kitą jos sudarytą tarptautinį susitarimą.

54 straipsnis

Ministrų Komiteto galios

Jokia šios Konvencijos nuostata neriboja Ministrų Komiteto galių, kurias jam suteikė Europos Tarybos statutas.

55 straipsnis

Kitų ginčo sprendimo priemonių atsisakymas

Aukštosios Susitariančios Šalys susitaria, kad, išskyrus specialaus susitarimo atvejį, jos nesinaudos jų tarpusavio santykiuose galiojančiomis sutartimis, susitarimais ar deklaracijomis tam, kad peticijomis, kitokiomis priemonėmis, kurios nenumatytos šioje Konvencijoje, spręstų dėl šios Konvencijos aiškinimo ar taikymo kilusį ginčą.

56 straipsnis

Galiojimas teritorijos atžvilgiu

1. Ratifikuodama Konvenciją arba kada nors vėliau kiekviena valstybė gali pareikšti, apie tai raštu pranešdama Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui, kad pagal šio straipsnio 4 dalį Konvencija taikoma visose ar kai

kuriose teritorijose, už kurių tarptautinius santykius ji yra atsakinga.

2. Konvencija šiame pranešime nurodytoje teritorijoje ar teritorijose įsigalios trisdešimtąją dieną po to, kai Europos Tarybos Generalinis Sekretorius bus gavęs tą pranešimą.

3. Šios Konvencijos nuostatos tokiose teritorijose taikomos jas tinkamai suderinus su tos šalies galiojančiais įstatymais.

4. Kiekviena valstybė, padariusi pranešimą pagal šio straipsnio 1 dalį, bet kada vėliau gali kurios vienos ar kelių pareiškime minimų teritorijų vardu pareikšti, kad pripažįsta Teismo kompetenciją nagrinėti fizinių asmenų, nevyriausybinių organizacijų ar privačių asmenų grupių peticijas, pateiktas pagal Konvencijos 34 straipsnį.

57 straipsnis

Išlygos

1. Kiekviena valstybė, pasirašydama šią Konvenciją arba deponuodama ratifikacinius raštus, gali padaryti išlygą dėl tam tikros Konvencijos nuostatos, jei kuris nors tuo metu jos teritorijoje galiojantis įstatymas neatitinka tos nuostatos. Bendro pobūdžio išlygos pagal šį straipsnį neleidžiamos.

2. Kiekvienoje pagal šį straipsnį padarytoje išlygoje glaustai išdėstomas atitinkamas įstatymas.

58 straipsnis

Denonsavimas

1. Aukštoji Susitariančioji Šalis gali denonsuoti šią Konvenciją tik praėjus penkeriems metams nuo tos dienos, kai ji tapo jos dalyve, ir praėjus šešiams mėnesiams po pranešimo išsiuntimo Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui, kuris apie tai praneša kitoms Aukštosios Susitariančios Šalims.

2. Toks denonsavimas neatleidžia Aukštosios Susitariančios Šalies nuo jos

įsipareigojimų pagal šią Konvenciją dėl kiekvieno akto, kuris galėtų tokius įsipareigojimus pažeisti ir kuris galėjo būti padarytas iki deponavimo įsigaliojimo.

3. Kiekviena Aukštoji Susitariančioji Šalis, kuri nebebus Europos Tarybos nare, tomis pačiomis sąlygomis nebebus ir šios Konvencijos šalimi.

4. Pagal ankstesnių dalių nuostatas Konvencija gali būti deponuota kiekvienos teritorijos, kurioje ji veikė pagal 56 straipsnio nuostatas, atžvilgiu.

59 straipsnis

Pasirašymas ir ratifikavimas

1. Šią Konvenciją gali pasirašyti Europos Tarybos narės. Ji turi būti ratifikuojama. Ratifikaciniai raštai deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

2. Europos Sąjunga gali prisijungti prie šios Konvencijos.

3. Ši Konvencija įsigalios deponavus dešimtąjį ratifikacinį raštą.

4. Toms valstybėms, kurios šią Konvenciją ratifikuos vėliau, ji įsigalios joms deponavus savo ratifikacinius raštus.

5. Europos Tarybos Generalinis Sekretorius praneš visoms Europos Tarybos narėms apie Konvencijos įsigaliojimą, apie ją ratifikavusias valstybes ir apie vėliau gautus ratifikacinius raštus.

Sudaryta 1950 metų lapkričio 4 dieną Romoje anglų ir prancūzų kalbomis. Abu tekstai yra vienodai autentiški ir vienu egzemplioriumi deponuojami Europos Tarybos archyvuose. Generalinis Sekretorius kiekvienai signatarei siunčia patvirtintą nuorašą.

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos Protokolas Nr. 1

Paryžius 20.03.1952

Šio protokolo signatarių, Europos Tarybos narių, vyriausybės,

pasiryžusios imtis visų priemonių, kad bendromis pastangomis užtikrintų tam tikras teises ir laisves, ne tik tas, kurios jau įtrauktos į Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau vadinamos Konvencija), pasirašytos 1950 metų lapkričio 4 dieną Romoje, I skyrių,

susitarė:

1 straipsnis

Nuosavybės apsauga

Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo turi teisę netrukdomas naudotis savo nuosavybe. Iš niekieno negali būti atimta jo nuosavybė, išskyrus tuos atvejus, kai tai yra būtina visuomenės interesams ir tikslai įstatymo numatytais sąlygomis bei vadovaujantis bendraisiais tarptautinės teisės principais.

Tačiau ankstesnės nuostatos jokia būdu neriboja valstybės teisės taikyti tokius įstatymus, kokie, jos manymu, jai reikalingi, kad galėtų kontroliuoti nuosavybės naudojimą atsižvelgdama į bendrąjį interesą arba, kad garantuotų mokesčių, kitų rinkliavų ar baudų mokėjimą.

2 straipsnis

Teisė į mokslą

Niekam neturi būti atimta teisė į mokslą. Valstybė, rūpindamasi švietimu ir mokymu, įsipareigoja gerbti tėvų teisę laisvai parinkti savo vaikams švietimą ir mokymą pagal savo religinius ir filosofinius įsitikinimus.

3 straipsnis

Teisė į laisvus rinkimus

Aukštosios Susitariančios Šalys

įsipareigoja pagrįstais terminais organizuoti laisvus rinkimus, slaptai balsuojant, sudarydamos tokias sąlygas, kurios garantuotų žmonių nuomonės išraiškos laisvę renkant įstatymų leidybos institucijas.

4 straipsnis

Galiojimas teritorijos atžvilgiu

Kiekviena Aukštoji Susitariančioji Šalis, pasirašydama ir ratifikuodama šį Protokolą arba bet kada vėliau, gali pateikti Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui pareiškimą, kuriame būtų nurodyta, kiek ji įsipareigoja taikyti šio Protokolo nuostatas nurodytose teritorijose, už kurių tarptautinius santykius ji atsakinga.

Kiekviena Aukštoji Susitariančioji Šalis, pateikusi pareiškimą pagal ankstesnę pastraipą, gali kartas nuo karto pateikti naują pareiškimą, pakeičiantį ankstesnio pareiškimo sąlygas arba nutraukiantį šio Protokolo nuostatų taikymą kurioje nors teritorijoje.

Pareiškimas, pateiktas pagal šį straipsnį, bus laikomas padarytu pagal Konvencijos 56 straipsnio 1 dalį.

5 straipsnis

Ryšys su Konvencija

Aukštosios Susitariančios Šalys šio

Protokolo 1, 2, 3, ir 4 straipsnius mano esant papildomais Konvencijos straipsniais ir atitinkamai taiko visas Konvencijos nuostatas.

6 straipsnis

Pasirašymas ir ratifikavimas

Šį protokolą gali pasirašyti Europos Tarybos narės, Konvencijos signatarės; jis bus ratifikuotas kartu su Konvencija arba ją jau ratifikavus. Jis įsigalios, deponavus dešimtąjį ratifikacinį raštą. Toms valstybėms, kurios Protokolą ratifikuos vėliau, jis įsigalios nuo ratifikacinių raštų deponavimo dienos.

Ratifikaciniai raštai deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui, kuris praneš visoms valstybėms narėms, kokios valstybės ratifikavo šį Protokolą.

Sudaryta 1952 metų kovo 20 dieną Paryžiuje anglų ir prancūzų kalbomis. Abu tekstai yra vienodai autentiški ir vienu egzemplioriumi deponuojami Europos Tarybos archyvuose. Generalinis Sekretorius kiekvienos signatarės vyriausybei siunčia patvirtintą jo nuorašą.

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos

Protokolas Nr. 4, užtikrinantis tam tikras teises ir laisves, ne tik tas, kurios jau įtvirtintos Konvencijoje ir jos Protokole Nr. 1

Strasbūras, 16.09.1963

Šio protokolo signatarių, Europos Tarybos narių, vyriausybės,

pasiryžusios imtis priemonių, kad bendromis pastangomis užtikrintų tam tikras teises ir laisves, ne tik tas, kurios jau įtrauktos į Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau vadinamos Konvencija), pasirašytos 1950 metų lapkričio 4 dieną

Romoje, I skyrių ir Konvencijos pirmojo Protokolo, pasirašyto 1952 metų kovo 20 dieną Paryžiuje, 1 - 3 straipsnius, susitarė:

1 straipsnis

Įkalinimo dėl skolos uždraudimas

Niekam negali būti atimta laisvė vien todėl, kad jis neįstengia įvykdyti kokios nors sutartinės prievolės.

2 straipsnis

Judėjimo laisvė

1. Kiekvienas asmuo, teisėtai esantis valstybės teritorijoje, turi teisę joje laisvai judėti ir laisvę pasirinkti gyvenamąją vietą.

2. Kiekvienas asmuo turi teisę išvažiuoti iš bet kurios šalies, taip pat ir iš savosios.

3. Šioms teisėms įgyvendinti negali būti taikomi jokie apribojimai, išskyrus tuos, kuriuos numato įstatymas ir, kurių demokratinėje visuomenėje reikia valstybės ar visuomenės saugai, viešai tvarkai palaikyti, užkirsti kelią nusikalstamumui, apsaugoti žmonių sveikatą ar moralę arba kitų asmenų teises ir laisves.

4. Pirmoje dalyje nurodytos teisės pagal įstatymą gali būti apribotos atskirose srityse, jei tai pateisina demokratinės visuomenės vieši interesai.

3 straipsnis

Draudimas išsiųsti piliečius

1. Niekas negali būti ištremtas, imantis individualių ar kolektyvinių priemonių iš teritorijos tos valstybės, kurios pilietis jis yra.

2. Niekam negali būti atimta teisė atvykti į teritoriją tos valstybės, kurios pilietis jis yra.

4 straipsnis

Draudimas kolektyviai išsiųsti užsieniečius

Kolektyviai išsiųsti užsieniečius yra draudžiama.

5 straipsnis

Galiojimas teritorijos atžvilgiu

1. Kiekviena Aukštoji Susitariančioji Šalis, pasirašydama ar ratifikuodama šį Protokolą arba bet kada vėliau, gali pateikti Europos Tarybos Generaliniam

Sekretoriui pareiškimą, nurodydama kokių mastu ji įsipareigoja šio Protokolo nuostatas taikyti tose pareiškime nurodytose teritorijose, už kurių tarptautinius santykius ji yra atsakinga.

2. Kiekviena Aukštoji Susitariančioji Šalis, pateikusi pareiškimą pagal ankstesnę šio straipsnio dalį, gali kartas nuo karto pateikti naują pareiškimą, pakeičiantį ankstesnio pareiškimo sąlygas arba nutraukiantį šio Protokolo nuostatų taikymą kurioje nors teritorijoje.

3. Pareiškimas, pateiktas pagal šį straipsnį, bus laikomas pateiktu pagal Konvencijos 56 straipsnio 1 dalį.

4. Kiekvienos valstybės teritorija, kurioje šis Protokolas taikomas pagal tos valstybės ratifikacinius raštus ar jo pripažinimo dokumentus, ir kiekviena teritorija, kurioje Protokolas taikomas tai valstybei pateikus pareiškimą pagal šį straipsnį, yra laikomos savarankiškomis teritorijomis, taikant 2 ir 3 straipsnius tai valstybės teritorijai.

5. Kiekviena valstybė, padariusi pareiškimą pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalis, bet kada vėliau gali vienos ar kelių pareiškime minimų teritorijų vardu pareikšti, kad pripažįsta Teismo kompetenciją nagrinėti asmenų, nevyriausybių organizacijų ar asmenų grupių peticijas, pateiktas pagal Konvencijos 34 straipsnį, dėl visų ar kai kurių 1 - 4 šio Protokolo straipsnių.

6 straipsnis

Ryšys su Konvencija

Aukštosios Susitariančios Šalys šio Protokolo 1 - 5 straipsnius mano esant papildomais Konvencijos straipsniais ir atitinkamai taiko visas Konvencijos nuostatas.

7 straipsnis

Pasirašymas ir ratifikavimas

1. Šį Protokolą gali pasirašyti Europos Tarybos narės, Konvencijos signatarės; jis bus ratifikuotas kartu su Konvencija arba ją jau ratifikavus. Jis įsigalios, deponavus penktąjį ratifikacinį raštą. Toms valstybėms, kurios ratifikuos Protokolą vėliau, jis įsigalios nuo ratifikacinių raštų deponavimo datos.

2. Ratifikaciniai raštai deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui, kuris praneš valstybėms narėms apie tai, kokios šalys ratifikavo šį Protokolą.

Tai patvirtindami, žemiau pasirašiusieji savo vyriausybių atitinkamai įgalioti asmenys pasirašė šį Protokolą.
Sudaryta 1963 metų rugsėjo 16 dieną

Strasbūre anglų ir prancūzų kalbomis. Abu tekstai yra vienodai autentiški ir vienu egzemplioriumi deponuojami Europos Tarybos archyvuose. Generalinis Sekretorius siunčia kiekvienai valstybei signatarei patvirtintą jo nuorašą.

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos Protokolas Nr. 6 dėl mirties bausmės panaikinimo

Strasbūras, 28.04.1983

Valstybės, Europos Tarybos narės, šio Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau vadinamos Konvencija), pasirašytos 1950 metų lapkričio 4 dieną, Protokolo signatarės,

būdamos įsitikinusios, kad daugelyje valstybių, Europos Tarybos narių, vykstantys pokyčiai išreiškia bendrą tendenciją, palankią mirties bausmei panaikinti, susitarė:

1 straipsnis

Mirties bausmės panaikinimas

Mirties bausmė panaikinama. Niekas negali būti nuteistas mirties bausme, ir ji niekam nevykdoma.

2 straipsnis

Mirties bausmė karo metu

Valstybė turi teisę savo įstatymuose numatyti mirties bausmę už veiksmus karo arba neišvengiamo pavojaus kilti karui metu; tokia bausmė gali būti taikoma tik įstatymų numatytais atvejais ir pagal jų nuostatas. Atitinkama valstybė privalo pranešti Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui minėtų įstatymų nuostatas dėl mirties bausmės.

3 straipsnis

Nukrypimo nuo įsipareigojimų uždraudimas

Neleidžiama nukrypti nuo šio Protokolo nuostatų remiantis Konvencijos 15 straipsniu.

4 straipsnis

Išlygų uždraudimas

Dėl šio Protokolo nuostatų negali būti jokių išlygų pagal Konvencijos 54 straipsnį.

5 straipsnis

Galiojimas teritorijos atžvilgiu

1. Kiekviena valstybė, pasirašydama arba deponuodama ratifikacinius raštus, priėmimo arba patvirtinimo dokumentus, gali nurodyti vieną ar kelias teritorijas, kuriose bus taikomos šio Protokolo nuostatos.

2. Kiekviena valstybė vėliau bet kuriuo metu gali pateikti Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui pareiškimą, kuriame būtų nurodyta, jog šis Protokolas dar taikomas kurioje nors kitoje nurodytoje teritorijoje. Protokolas toje teritorijoje įsigalioja pirmąją kito mėnesio dieną nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tokį pareiškimą.

3. Kiekvienas pareiškimas dėl jame nurodytos kokios nors teritorijos, pateiktas pagal dvi ankstesnes šio straipsnio dalis, gali būti atšauktas informuojant apie tai Generalinį Sekretorių. Atšaukimas įsigalioja pirmąją

kito mėnesio dieną nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna pranešimą.

6 straipsnis

Ryšys su Konvencija

Valstybės dalyvės mano esant šio Protokolo 1 - 5 straipsnius Konvencijos papildomais straipsniais ir atitinkamai taiko visas Konvencijos nuostatas.

7 straipsnis

Pasirašymas ir ratifikavimas

Šį protokolą gali pasirašyti valstybės, Europos Tarybos narės, Konvencijos signatarės. Jis gali būti ratifikuotas, priimtas, patvirtintas. Valstybė, Europos Tarybos narė, negali šio Protokolo ratifikuoti, priimti ar patvirtinti, jei kartu ar anksčiau neratifikavo Konvencijos. Protokolo ratifikaciniai raštai, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai, deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

8 straipsnis

Įsigaliojimas

1. Šis Protokolas įsigalioja pirmąją kito mėnesio dieną nuo tos dienos, kai penkios valstybės, Europos Tarybos narės, pareiškia sutinkančios prisijungti prie Protokolo pagal 7 straipsnio nuostatas.

2. Kiekvienos valstybės narės, kuri vėliau pareiškė sutikimą prisijungti prie protokolo, atžvilgiu Protokolas įsigalios pirmąją kito mėnesio dieną nuo tos dienos, kai buvo deponuoti ratifikaciniai raštai, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai.

9 straipsnis

Deponavimas

Europos Tarybos Generalinis Sekretorius praneš valstybėms narėms apie:

- a) kiekvieną pasirašymą;
- b) kiekvieno ratifikacinio rašto, priėmimo ar patvirtinimo dokumento deponavimą;
- c) kiekvieną šio Protokolo įsigaliojimo datą pagal jo 5 ir 8 straipsnius;
- d) kiekvieną kitą aktą, pareiškimą ar pranešimą, susijusį su šiuo Protokolu.

Tai patvirtindami, toliau nurodyti savo valstybių atitinkamai įgalioti asmenys pasirašė šį Protokolą.

Sudaryta 1983 metų balandžio 28 dieną Strasbūre anglų ir prancūzų kalbomis. Abu tekstai yra vienodai autentiški ir vienu egzemplioriumi deponuojami Europos Tarybos archyvuose. Generalinis Sekretorius kiekvienai valstybei, Europos Tarybos narei, siunčia patvirtintą jo nuorašą.

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos Protokolas Nr. 7

Strasbūras, 22.11.1984

Valstybės, Europos Tarybos narės, šio Protokolo signatarės,

pasiryžusios imtis visų priemonių, kad bendromis jėgomis užtikrintų tam tikras teises ir laisves, numatytas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje (toliau vadinamoje Konvencija), pasirašytoje 1950 metų lapkričio 4 dieną Romoje, susitarė:

1 straipsnis

Procedūrinės garantijos užsieniečių išsiuntimo atveju

1. Užsienietis, teisėtai gyvenantis valstybės teritorijoje, gali būti išsiųstas tik vykdant pagal įstatymą priimtą sprendimą; jam leidžiama:

- a) pateikti argumentus, prieštaraujančius jo išsiuntimui;

b) reikalauti, kad jo byla būtų peržiūrėta; ir

c) dėl to reikalauti, kad būtų pristatytas kompetentingai institucijai arba tokios institucijos specialiai paskirtiems vienam ar keliems asmenims.

2. Užsienietis gali būti išsiųstas iš šalies neįvykdžius šio straipsnio 1 dalies a), b) ir c) punktuose numatytų nuostatų tada, kai šis išsiuntimas yra būtinas viešai tvarkai palaikyti ar valstybės saugumo sumetimais.

2 straipsnis

Teisė apskusti antrosios instancijos teismui sprendimus baudžiamosiose bylose

1. Kiekvienas asmuo, teismo nuteistas už nusikaltimą, turi teisę reikalauti, kad jo apkaltinamasis nuosprendis ar bausmė būtų peržiūrėti aukštesnės teisminės instancijos. Šios teisės įgyvendinimą, taip pat šio naudojimosi pagrindus nustato įstatymas.

2. Lengvesnių nusikaltimų atvejais šiai teisei gali būti taikomos išimtys, jei tai numatyta įstatymo arba jei asmuo pirmojoje instancijoje buvo nuteistas aukštesnės instancijos teismo, arba jei jis buvo pripažintas kaltu ir nuteistas išnagrinėjus skundą dėl jo išteisinimo.

3 straipsnis

Žalos atlyginimas dėl klaidingo nuosprendžio

Jeigu asmuo galutiniu nuosprendžiu nuteisiamas už nusikaltimą, o vėliau nuosprendis panaikinamas arba asmuo išteisinamas dėl to, kad koks nors naujas ar naujai paaiškėjęs faktas neginčijamai rodo, kad teismas padarė klaidą, tai asmeniui, atlikusiam bausmę pagal šį nuosprendį, išmokama kompensacija pagal įstatymą arba praktiką, galiojančią toje valstybėje, jeigu nebus įrodyta, kad minėtas nežinomas faktas atitinkamu laiku nebuvo išaiškintas tik, arba iš dalies, dėl to asmens kaltės.

4 straipsnis

Teisė nebūti dukart teisiamam ar nubaustam už tą patį nusikaltimą

1. Niekas negali būti antrą kartą

persekiojamas ar baudžiamas tos pačios valstybės institucijų už nusikaltimą, dėl kurio jis jau buvo išteisintas arba nuteistas galutiniu nuosprendžiu pagal tos valstybės įstatymus ir baudžiamąjį procesą.

2. Ankstesnės dalies nuostatos nedraudžia atnaujinti bylos proceso pagal tos valstybės įstatymus ir baudžiamąjį procesą tuo atveju, kai iškyla nauji ar naujai paaiškėję faktai, ar nustatomos esminės ankstesnio proceso klaidos, galėjusios turėti reikšmės bylos baigčiai.

3. Neleidžiama nukrypti nuo šio straipsnio įsipareigojimų remiantis Konvencijos 15 straipsniu.

5 straipsnis

Sutuoktinių lygybė

Sutuoktiniai turi lygias civilinės teisės pobūdžio teises ir atsakomybę tarpusavio santykiuose bei santykiuose su savo vaikais tiek santuokos sudarymo bei jos tautos, tiek jos nutraukimo atveju. Šis straipsnis netrukdo valstybėms imtis tokių priemonių, kokios yra būtinos vaikų interesams ginti.

6 straipsnis

Galiojimas teritorijos atžvilgiu

1. Kiekviena valstybė, pasirašydama arba deponuodama ratifikacinius raštus, priėmimo ar patvirtinimo dokumentus, gali nurodyti vieną ar kelias teritorijas, kur bus taikomos šio Protokolo nuostatos, kartu nurodydama priemonės, įpareigojančias šias nuostatas įgyvendinti vienoje ar keliuose teritorijose.

2. Kiekviena valstybė vėliau bet kuriuo metu gali pateikti Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui pareiškimą, kuriame būtų nurodyta, jog šis protokolas dar taikomas kokioje nors kitoje, jame nurodytoje teritorijoje. Protokolas šioje teritorijoje įsigalioja pirmąją kito mėnesio dieną praėjus dviems mėnesiams nuo tos dienos, kai pareiškimas buvo įteiktas Generaliniam Sekretoriui.

3. Kiekvienas pareiškimas, pateiktas pagal dvi ankstesnes dalis dėl jame nurodytos teritorijos, gali būti atšauktas arba pakeistas, informuojant apie tai

Europos Tarybos Generalinį Sekretorių. Atšaukimas arba pakeitimas įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus dviems mėnesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna pareiškimą.

4. Pareiškimas, įteiktas pagal šį straipsnį, bus laikomas pateiktu pagal Konvencijos 56 straipsnio 1 dalį.

5. Kiekvienos valstybės teritorija, kurioje ji šį Protokolą taiko, remdamasi jo ratifikaciniais raštais, priėmimo ar patvirtinimo dokumentais, ir kiekviena teritorija, kurioje Protokolas taikomas pagal tos valstybės paduotą pareiškimą remiantis šiuo straipsniu, gali būti laikomos atskiromis teritorijomis, nurodytomis 1 straipsnyje.

7 straipsnis

Ryšys su Konvencija

Valstybės dalyvės šio Protokolo 1 - 6 straipsnius mano esant papildomais Konvencijos straipsniais ir atitinkamai taiko visas Konvencijos nuostatas.

8 straipsnis

Pasirašymas ir ratifikavimas

Šis protokolas atviras pasirašyti valstybėms, Europos Tarybos narėms, Konvencijos signatarėms. Jis bus ratifikuotas, priimtas ar patvirtintas. Valstybė, Europos Tarybos narė, negali šio protokolo ratifikuoti, priimti ar patvirtinti, jei kartu ar anksčiau neratifikavo pačios Konvencijos. Protokolo ratifikaciniai raštai, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai, deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

9 straipsnis

Įsigaliojimas

1. Šis Protokolas įsigalioja pirmąją mėnesio dieną praėjus dviems mėnesiams nuo tos dienos, kai septynios valstybės, Europos Tarybos narės, pareišk, jog sutinka vadovautis Protokolo principais pagal 8 straipsnio nuostatas.

2. Kiekvienai valstybei dalyvei, kuri vėliau sutiks tapti Protokolo dalyve, šis Protokolas įsigalios pirmąją mėnesio dieną praėjus dviems mėnesiams nuo tos dienos, kai buvo deponuoti ratifikacinis raštas bei priėmimo ar patvirtinimo dokumentai.

10 straipsnis

Deponavimas

Europos Tarybos Generalinis Sekretorius praneš visoms valstybėms, Europos Tarybos narėms, apie:

- a) kiekvieną pasirašymą;
- b) kiekvieno ratifikacinio rašto, priėmimo ar patvirtinimo dokumento deponavimą;
- c) kiekvieną šio Protokolo įsigaliojimo datą pagal jo 6 ir 9 straipsnius;
- d) kiekvieną aktą, pareiškimą ar pranešimą, susijusį su šiuo Protokolu.

Tai patvirtindami, žemiau pasirašiusieji savo vyriausybių atitinkamai įgalioti asmenys pasirašė šį Protokolą. Sudarytas 1984 metų lapkričio 22 dieną Strasbūre anglų ir prancūzų kalbomis. Abu tekstai yra vienodai autentiški ir vienu egzemplioriumi deponuojami Europos Tarybos archyvuose. Generalinis Sekretorius siunčia kiekvienai valstybei, Europos Tarybos narei, patvirtintą jo nuorašą.

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos Protokolas Nr. 12

Lietuva nėra ratifikavusi šio protokolo. Protokolo tekstą anglų ar prancūzų kalbomis galite rasti interneto puslapyje.

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos Protokolas Nr. 13

Vilnius, 03.05.2002

Valstybės, Europos Tarybos narės, šio Protokolo signatarės,

įsitikinusias, kad kiekvieno teisė į gyvybę yra pagrindinė demokratinės visuomenės vertybė ir, siekiant apsaugoti šią teisę bei visiškai pripažinti visų žmonių prigimtini orumą, būtina panaikinti mirties bausmę;

siekdamos stiprinti teisės į gyvybę, kurią garantuoja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija (toliau - Konvencija), pasirašyta 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje, apsaugą;

pažymėdamos, kad Konvencijos protokolas Nr. 6 dėl mirties bausmės panaikinimo, pasirašytas 1983 m. balandžio 28 d. Strasbūre, nepanaikina mirties bausmės už nusikaltimus, padarytus karo metu arba atsiradus neišvengiamam pavojui kilti karui;

pasiryžusios žengti paskutinį žingsnį, kad mirties bausmė būtų panaikinta visais atvejais, susitarė:

1 straipsnis

Mirties bausmės panaikinimas

Mirties bausmė panaikinama. Niekas negali būti nubaustas mirties bausme, ir ji niekam nevykdoma.

2 straipsnis

Uždraudimas nukrypti nuo įsipareigojimų

Neleidžiama nukrypti nuo šio Protokolo nuostatų remiantis Konvencijos 15 straipsniu.

3 straipsnis

Išlygų uždraudimas

Dėl šio Protokolo nuostatų negali būti daroma jokių išlygų pagal Konvencijos 57 straipsnį.

4 straipsnis

Taikymas teritorijose

1. Kiekviena valstybė, pasirašydama šį Protokolą arba deponuodama jo ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentus, gali nurodyti teritoriją ar teritorijas, kurioms šis Protokolas taikomas.

2. Bet kada vėliau kiekviena valstybė Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui pateiktu pareiškimu gali praplėsti šio Protokolo taikymą bet kuriai kitai teritorijai, nurodytai pareiškimė. Tokiai teritorijai Protokolas įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna minėtą pareiškimą.

3. Pagal šio straipsnio pirmesnes dalis padarytas pareiškimas tame pareiškimė nurodytoms teritorijoms gali būti atšauktas arba pakeistas Generaliniam Sekretoriui pateiktu pranešimu. Atšaukimas arba pakeitimas įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna minėtą pranešimą.

5 straipsnis

Ryšys su Konvencija

Valstybės, šio Protokolo Šalys, 1–4 straipsnius mano esant papildomais straipsniais ir atitinkamai taiko visus Konvencijos nuostatus.

6 straipsnis

Pasirašymas ir ratifikavimas

Šį Protokolą gali pasirašyti valstybės, Europos Tarybos narės, pasirašiusios Konvenciją. Jis turi būti ratifikuotas, priimtas arba patvirtintas. Valstybė, Europos Tarybos narė, negali ratifikuoti, priimti arba patvirtinti šio Protokolo, prieš tai arba tuo pat metu neratifikavusi

Konvencijos. Ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentai deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

7 straipsnis

Įsigaliojimas

1. Šis Protokolas įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai dešimt valstybių, Europos Tarybos narių, pareiškia sutikimą įsipareigoti pagal Protokolo 6 straipsnio nuostatas.

2. Kiekvienai kitai valstybei narei, kuri vėliau pareiškia sutikimą įsipareigoti pagal šį Protokolą, Protokolas įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai deponuojami ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentai.

8 straipsnis

Deponavimas

Europos Tarybos Generalinis Sekretorius

visoms valstybėms, Europos Tarybos narėms, praneša apie:

- a) kiekvieną pasirašymą;
- b) kiekvieną ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumento deponavimą;
- c) kiekvieną šio Protokolo įsigaliojimo pagal 4 ir 7 straipsnius datą;
- d) kiekvieną kitą veiksmą, pranešimą ar informaciją, susijusius su šiuo Protokolu.

Tai patvirtindami, žemiau pasirašiusieji savo vyriausybių atitinkamai įgalioti asmenys pasirašė šį Protokolą.

Sudaryta 2002 metų gegužės 3 dieną Vilniuje anglų ir prancūzų kalbomis. Abu tekstai yra autentiški ir vienu egzemplioriumi deponuojami Europos Tarybos archyvuose. Europos Tarybos Generalinis Sekretorius siunčia patvirtintas kopijas kiekvienai Europos Tarybos valstybei narei.